

Geachte docent,

Allereerst willen wij u bedanken dat u met de kinderen van uw school komt kijken naar onze voorstelling 'Niks mee te maken!'

De voorstellingen die wij maken spreken voor zich, maar lenen zich er zeker ook voor om er meer mee te doen in de klas. Vandaar dat wij zijn gekomen tot deze lesbrief, om te zorgen dat u zich kunt voorbereiden. Of na afloop langer kunt nagenieten van de voorstelling.

Het werkblad kan in zijn geheel worden uitgeprint en gekopieerd en de kinderen kunnen er redelijk zelfstandig mee aan de slag, maar omdat het tamelijk omvangrijk is, is het ook mogelijk een aantal opdrachten te kiezen. Sommige opdrachten zijn meer geschikt voor de groepen 4/5/6 en andere meer voor de groepen 7 en 8. Het is aan u om vanuit uw deskundigheid de opdrachten te kiezen die de klas het meest zullen aanspreken. De opdrachten die wij bedacht hebben bij de voorstelling zijn geschikt om na het zien van de voorstelling met de kinderen te doen. We hebben geput uit de ervaring die we hebben opgedaan bij het werken met kinderen als theaterdocent. De volgorde van de opdrachten is willekeurig. De voorstelling kan inhoudelijk best moeilijk zijn voor kinderen van 6 en 7 jaar. We hebben daarom het verhaal in het kort opgeschreven, zodat u van tevoren kunt vertellen waar de voorstelling over gaat, zonder al teveel te verraden en daarnaast hebben wij een interview met de regisseur bijgevoegd.

Hetpaarddatvliegt werkt tevens samen met een aantal theaterdocenten die op aanvraag en op maat een workshop kunnen verzorgen voor uw leerlingen. Hiervoor kunt u contact opnemen met Hetpaarddatvliegt.

Veel plezier met dit werkblad!

VOOR DE LEERKRACHT

HET VERHAAL

NIKS MEE TE MAKEN

Voor kinderen van 6 jaar kan het verhaal best ingewikkeld zijn. Om van de voorstelling te genieten vinden wij het niet per se nodig dat je alles begrijpt, maar het kan fijn zijn om het verhaal alvast een beetje te verklappen aan de jongere kinderen.

Het verhaal gaat over Jim. Jim is een jongen die van gevaarlijke dingen houdt. Jim doet dingen die niet mogen en verzint er op los. Op een dag komt er een nieuwe jongen in de flat aan de overkant van de straat wonen; Dries. Ze leren elkaar kennen doordat de voetbal van Dries in Jims tuin rolt. Dries vindt Jim een wat eigenaardige jongen want hij kijkt de hele tijd door zijn verrekijker en Jim vindt Dries ook gekkig want Dries vertelt dat hij gloeilampen spaart. Omdat Dries Jim's naam weet te raden is de vriendschap geboren. Jim woont samen met zijn ouders. Alleen de moeder van Jim zie je niet. Jim mag niet naar haar toe van pappa... omdat ze nog ligt te slapen of omdat ze aan het bellen is. Jim vindt dit heel vervelend. Hij houdt heel veel van zijn moeder. Zijn moeder is kunstenares en ze schildert altijd het witte licht. Dat heeft ze ooit gezien, dat is een licht waarin je volmaakt gelukkig bent. Jim wil dat licht ook best wel eens zien en hij weet dat je het ziet als je dood gaat. Niet dat hij dood wil, maar wel bijna. Jim noemt dat zijn 'witte licht' pogingen. Hij heeft er al heel wat gedaan gedurende zijn leven.

Op een dag, als Jim en Dries weer aan het spelen zijn krijgt zijn moeder een soort van aanval. Ze staat bovenin het raam, in haar ondergoed en gooit alle schilderijen uit het raam. Jim schaamt zich zo voor zijn moeder tegenover Dries dat hij ontkent dat het zijn moeder is. Door de vragen van Dries voelt hij zich zo in het nauw gedreven dat hij de 'grootste leugen aller tijden' er uit flapt:

"Mijn moeder is dood. Gegaan. Gisteren!"

Dries gelooft hem en dan beginnen de problemen. Hij wil mee naar de begrafenis. Jim durft de waarheid niet te vertellen dus staan ze een dag later op de begrafenis van een wildvreemde.

Thuis kan hij nergens terecht met zijn verhaal. Van zijn vader mag hij nog steeds niet naar zijn moeder en als hij vraagt wat er dan met haar is draait pappa er om heen.

Jim probeert Dries de waarheid te vertellen maar komt tijdens het gesprek in een nieuwe leugen terecht, waarin hij beweert dat zijn vader een hele beroemde voetballer is: Berry Duinkamp.

Dries begint nu toch wel te twijfelen aan al die verhalen van Jim. Daarom doet Jim er nog een schepje bovenop, want als echte voetbalfan wil Dries vast de prijzenkast van Berry zien. Voordat Jim beseft wat hij allemaal aan het doen is, breken ze in. Het alarm gaat af en als Jim moe van het rennen, veel te laat, thuiskomt, hoort hij van zijn vader dat mamma weg is.

Jim begrijpt het niet, weg? Waarheen dan. Hij wil weten wat er met haar is en net op dat moment komt Dries binnenlopen. Hij ziet de vader van Jim en condoleert hem met het verlies van zijn vrouw. Dries flapt er ook uit dat Berry de echte vader is van Jim is en dan komt alles uit. Jim bekent schoorvoetend aan Dries en aan zijn vader dat hij alles gelogen heeft. Zijn moeder is niet dood, zijn vader is niet Berry Duinkamp. Dries en zijn vader zijn enorm teleurgesteld en Jim staat er dan helemaal alleen voor.

Hij besluit dat hij maar één ding kan doen om het goed te maken met Dries. Hij gaat naar het voetbalstadion, klimt daar in de hoogste mast om de grootste gloeilamp die er bestaat voor Dries te halen. Als hij de lamp net heeft komt hij ten val. In die val flitst het leven aan hem voorbij en hoort hij in zijn herinnering zijn moeder, dan ziet hij het witte licht. Dries weet hem te redden en uiteindelijk liggen ze met z'n tweeën op de grond.

Eindelijk zegt Jim sorry. "Ik denk dat mijn moeder gek is, want niemand hangt in zijn ondergoed uit het raam." Dries begrijpt nu waar de leugens van Jim vandaan komen. Hij heeft zo zijn eigen manier om te zeggen dat het ok is, want hij antwoordt: "Nee niet in haar ondergoed. Bikini."

Ze begrijpen elkaar, pakken de voetbal op en gaan spelen.

VEELGESTELDE VRAGEN

EEN INTERVIEW MET DE MAKER

Het kan natuurlijk zijn dat de voorstelling na afloop vragen oproept bij de kinderen. Om u goed beslagen ten ijs te laten komen hebben wij de vragen, waarvan wij vermoeden dat die bij kinderen op zullen komen, aan de regisseur, Loek Beckers, gesteld.

Wie zijn de spelers en hoe oud zijn ze?

Jim wordt gespeeld door Bram Gerrits en hij is 32 jaar.

Gerrit Dragt, de andere speler, speelt vader, Dries en buurman. Hij is 31 jaar.

Jim: "Mamma is kunstenares. Ze schildert altijd hetzelfde. Ze noemt het: het witte licht. Dat heeft ze ooit gezien. Dat heeft ze me zelf verteld. Ze zegt dat het een schitterende tunnel van wit licht is waar je volmaakt gelukkig bent."

Wat is het witte licht eigenlijk?

Het witte licht staat voor het ontsnappen aan de realiteit. Het witte licht in de tunnel die mensen met een bijna doodervaring hebben gezien. De moeder van Jim heeft het witte licht ooit gezien. Zij vindt het leven moeilijk en voor haar staat het witte licht voor een licht waarin je volmaakt gelukkig bent. Om dat geluk vast te houden schildert ze het witte licht, om het op die manier, het geluk te doorgronden.

Vader: " Jim. Mama is weg. Ze moest weg. Het ging niet langer. We hebben gewacht. Ze wilde je nog een kus geven. Tot tien uur hebben we gewacht..."

Wat is er met die moeder? Is die moeder dood aan het einde?

De moeder van Jim voelt zich heel vaak niet gelukkig. Ze vindt het leven moeilijk. Ze is manisch-depressief maar dat wordt niet aan Jim verteld. Hij voelt aan dat er iets met mamma is en ook dat het iets ergs is, maar niemand vertelt hem wat er precies met haar aan de hand is.

De moeder van Jim is niet dood aan het einde. Ze is een tijdje weg omdat ze opgenomen is in een kliniek. Omdat, zoals vader het ook verteld tegen Jim, het niet meer ging thuis.

Ik kan me voorstellen dat het op het einde verwarrend over kan komen omdat Jim haar uiteindelijk wel hoort als hij naar beneden valt en eindelijk het witte licht ziet. Maar hij hoort dan mamma, niet omdat zij dood is, maar omdat zij voor hem het volmaakte geluk is. Hij hoort wat mamma tegen hem heeft gezegd toen ze hem redde bij een witte licht poging (nr. 3) waarbij hij in het zwembadje probeerde te slapen.

Waarom doen er niet meer acteurs mee aan de voorstelling?

Ik heb ooit een prachtige voorstelling in Engeland gezien waarin 2 meiden een verhaal 'vertelden' waarbij ze meerdere rollen speelden en moeiteloos, met weinig extra hulp, tussen de personages switchten. Dat vond ik een prachtige ode aan het vak toneelspelen en aan de verbeelding. Daarom koos ik voor 2 spelers terwijl ik al wist dat er meerdere personages in het verhaal voorkwamen.

Gerrit zet steeds een ander personage neer met zo weinig mogelijk veranderingen. Hij heeft het jasje en de bal en dat is het.

De rest doet hij door zijn stem, houding en woorden aan te passen. Fascinerend dat iedereen in het publiek meteen weet dat het de vader is, toch?

En de voorstelling is ook minder duur omdat er maar 2 acteurs betaalt hoeven te worden. Dan blijft het voor scholen ook betaalbaar. Zeker niet onbelangrijk want wat heb je aan een mooie voorstelling als niemand hem kan zien.

De moeder zien we niet in het echt. Waarom eigenlijk niet?

We hebben tijdens de repetities wel uitgeprobeerd dat Gerrit die rol ook speelde, maar als publiek accepteer je dat maar moeilijk. Daarbij moest het beeld van de moeder overeen komen met de scène waarin ze de schilderijen uit het raam gooit en je haar niet ziet. Je hoort op dat moment ook muziek van Maria Callas en die neem je toch mee in je beeld van de moeder. Dat strookt bijvoor-

beeld helemaal niet met de stem van Gerrit.

We kwamen erachter dat de moeder in de verbeelding een sterker personage is dan wanneer je haar laat zien. En als je haar als publiek niet krijgt te zien, ga je moeder net zo missen als dat Jim dat doet.

Jim: 'ik zou het zo graag willen zien, dat witte licht. Ze zeggen dat je het ziet als je dood gaat. Of bijna dood. Niet dat ik dood wil! Maar bijna, dat wel.'

Waarom doet Jim van die witte licht pogingen. Wil hij dood?

Jim vindt zijn leven soms ook best moeilijk. Hij zou wel een weg willen vinden om het leven even op pauze te zetten. Het witte licht, klinkt voor hem als een pauze en daarom zoekt hij naar manieren om het witte licht te zien. Ook mist hij zijn moeder. Hij mag haar niet zien van pappa. Het witte licht is iets van mamma en als hij dat ook gezien zou hebben dan zou dat hem dichterbij mamma kunnen brengen.

Nee, Jim wil zeker niet dood. Hij is wel een jongen die in alles de grenzen opzoekt en spelenderwijs is hij ronduit suïcidaal bezig. Hij wil heel graag een keer dat witte licht zien, omdat je daar volmaakt gelukkig bent. Dat wil hij heel graag een keer voelen en meemaken.

Ook in het beeld zie je dat terug: de witte speelvloer staat voor het leven en de uitstapjes die Jim richting het publiek maakt zijn voor hem ook momenten om alles even op pauze te zetten. Dan stapt hij ook letterlijk van de vloer af. Aan de zijkanten stapt hij er nooit af, Dries en vader en de anderen kunnen hier wel op en af.

Jim: "Poging 3, 4 jaar: In het zwembadje geslapen. Mamma was het er niet mee eens. En tsjak ze stak het zwembad kapot. Poging 5, 7 jaar: Voor een fiets gesprongen. 13 kapotte spaken dat wel."

Ben je niet bang dat kinderen dan ook gevaarlijke dingen gaan doen?

Nee. Kinderen weten heel goed dat je bv niet in een koelkast moet klimmen of dat je geen zak over je hoofd moet doen. Het gevaar daarvan wordt ook door de vader en Dries aangegeven.

Vader: "Je wilde wat!? Ben je nou helemaal, je had wel dood kunnen zijn."

Of Dries die tegen hem zegt als hij daar met een zak over zijn hoofd zit:

Dries: "Ben je bang voor je leven ofzo?!"

De voorstelling gaat precies daar over. Al die dingen waar we elkaar voor willen beschermen, al die zaken waar we het liever niet over hebben omdat het verdrietig is, of naar, of moeilijk te begrijpen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het er ook niet is. Dingen gaan niet weg door ze weg te stoppen of te negeren of erover te liegen. De vader van Jim, die toch echt wel weet hoe hij de dingen moet zeggen, met al zijn moeilijke woorden, kan niet de woorden vinden om eerlijk tegen zijn zoon vertellen wat er aan de hand is. Jim voelt haarfijn aan dat er iets met zijn moeder aan de hand is en in zijn hoofd neemt dat nog grotere proporties aan omdat hij moet gaan gissen.

Jim: "Wat heeft ze dan? Griep? verkouden? bof? mazelen? rode hond? buikpijn? oorontsteking? Erger? Kanker? Gaat ze dood? Wil ze dood? Ik kan er best tegen hoor. Als ik het maar weet. Als ik maar weet waar ik aan toe ben."

Ik vind dat de voorstelling heel goed laat zien waarom Jim gaat liegen en verzinnen. En dat dat komt omdat er niet de waarheid tegen hem verteld wordt. Ik hoop ook dat als er kinderen zijn die iets in Jim herkennen, - dat kan zijn dat er thuis iets aan de hand is waar niemand echt met ze over praat, of misschien herkennen ze de behoefte van Jim om het leven af en toe op pauze te kunnen zetten- dat ze zien dat ze niet de enige zijn zulke gedachtes. Dat dat niet raar is en dat ze de mogelijkheid krijgen om het erover te hebben met hun vriendjes, de juf en meester of thuis. Volwassenen zijn vaak heel beschermend naar kinderen toe.

Waarom wilde je deze voorstelling maken?

In onze maatschappij moet alles goed gaan. We moeten steeds beter presteren, steeds meer kunnen. We mogen niet meer falen en

als het minder gaat krijg je remedial teaching of moet je met een psycholoog gaan praten. Want alles moet wel goed gaan in deze maatschappij. Kinderen vinden het een fascinerende voorstelling, omdat we ze als mensen benaderen, op een gelijkwaardige manier. Ze zijn misschien alleen iets kleiner maar moeten net zoals volwassenen, omgaan met een realiteit die niet altijd leuk en vrolijk is. Daarbij is het ons gelukt om dat op een lichte manier te brengen. De kinderen ervaren het niet als een zware voorstelling. Ze zitten een uur geboeid op het puntje van hun stoel te kijken. Voor de volwassenen is het soms moeilijker. Waarom? Omdat we het lastig vinden dat onze kinderen met deze thema's worden geconfronteerd? Omdat we de onmacht van de vader maar al te goed herkennen? Omdat hen een spiegel wordt voorgehouden? Omdat ze het verdriet en ongelukkig zijn van de moeder of Jim herkennen?
"Niks mee te maken is een sterke voorstelling waar niemand zich bij zal vervelen. Jongere of ouder; allemaal kunnen we iets van ons gading uit het stuk halen." (recensie ED 24 september 2011)

Ik wilde heel graag een voorstelling maken over een jongen die probeert te overleven in een wereld die soms best moeilijk te begrijpen is. Ik had een hele mooie Canadese film gezien over een jongen die heel veel liegt. Daar hebben de schrijfster, Annemiek Nienhuis en ik het personage van Jim op gebaseerd. Het overleven hebben we aangescherpt in onze voorstelling. Jim 'speelt' met het leven en de dood, d.m.v. de witte lichtpogingen. Zijn pogingen hebben ook iets kinderlijk onschuldigs; hij klimt bijvoorbeeld in de vrieskist.

Hoe lang hebben jullie er over gedaan?

We zijn met de allereerste ideeën in december 2010 begonnen. En dan probeer je je ideeën steeds verder af te pellen. Als een soort ui tot je uitkomt bij de kern. Wat wil je vertellen met deze voorstelling en wat zijn je inspiratiebronnen. Annemiek Nienhuis heeft de tekst geschreven en daar hebben we eerst veel gesprekken over gevoerd. Van de eerste letter tot het affe script is Annemiek zo'n 9 maanden bezig geweest. Niet dat ze dag en nacht schrijft. Het proces van creëren heeft tijd nodig, tijd om na te denken, verhalen te lezen, films te kijken die daar ook over gaan.

20 juni 2011 zijn we de vloer opgegaan om te repeteren met Bram en Gerrit. Toen hebben we 12 dagen gewerkt en in die tijd werd ook het beeld (het decor) ontworpen. Die repetitieperiode werd onderbroken door de zomervakantie. In die vakantie heeft vormgeefster Jasmijn van de Berg het decor gemaakt en alle rekwisieten; bal, lampje, toeter etc., verzameld. Nadat het beeld klaar was ging Jasmijn ook op zoek naar de juiste kleding: de kostuums. Daarna hebben we nog 18 dagen gerepeteerd.

De laatste 5 dagen waren we in het theater waar we in première gingen en daar kon de lichtontwerper Bram den Haan, zijn lichtplan inhangen. Hij bepaalt waar er lampen hangen, staan en liggen en hij bepaalt ook wanneer ze aan en uit zijn.

Wat was de moeilijkste scène om te maken?

De laatste scènes van het stuk. De scène bijvoorbeeld waarin Jim, na de inbraak, thuiskomt en zijn vader om hem zit te wachten. Daarin zitten 3 personages terwijl ik natuurlijk maar 2 spelers had. Dan is het zoeken en heel veel uitproberen om te ontdekken hoe je die scène het beste kan spelen. Hoe Gerrit daarin van Vader, Dries wordt en andersom.

De scène waarin Jim van de toren valt was inhoudelijk moeilijk. Hoe je je verhaal af maakt vertelt wat je met je voorstelling wilt zeggen. Dan moet je je scènes steeds toetsen aan je uitgangspunt. Ik wilde bijvoorbeeld heel graag dat Jim een toren zou bouwen.

De decorstukken staan voor het leven van Jim. En als Jim daarmee een toren bouwt probeert hij symbolisch zijn leven op orde te brengen. Het doet me ook denken aan de opeenstapeling van zijn leugens. Met het bouwen van een toren en het er op klimmen van Jim maakt hij het gevaar daarvan voelbaar. We hebben veel verschillende versies gehad waarom hij een toren bouwt.

Nu doet hij dat omdat hij het goed wil maken met Dries en de grootste gloeilamp wil geven die er bestaat. Maar we hebben ook uitgeprobeerd dat het de ultieme witte-licht-poging is. Nu is het min of meer een combinatie, want in zijn poging om die grote lamp te pakken voor Dries, valt hij per ongeluk van die toren. Hij wilde het niet, maar het overkomt hem.

Is er ook wel eens iets mis gegaan? Bloopers.

Bij een van de eerste voorstellingen voor publiek zag Gerrit tijdens het binnenlopen van het publiek dat het jasje van de vader niet op het toneel over de stoel hing. Dus hij ging heel snel af om het te pakken, gelukkig had bijna niemand dat in de gaten.

En, ook tijdens een van de eerste voorstellingen voor publiek, hield ineens de muziek er mee op, middenin het fietsmuziekje.

De usb-stick op de computer haperde, gelukkig wist de technicus het snel te verhelpen.

Waar gaat jullie volgende voorstelling over?

Onze volgende voorstelling heet ROOIE KOP. We hebben ons laten inspireren door slapsticks, tekenfilms en kleuters. En door verhalen als Max en de maximonsters. Het wordt een ongeremde voorstelling over de slechte kanten in jezelf. Je driften en temperamenten. Vol met streken, manipulatie, achtervolgingen, leedvermaak en andere vermakelijke lelijkheid.

DE KLUIS

Soms is het heel moeilijk als je een geheim hebt, of ergens over gelogen hebt.

Soms wil je het wel graag vertellen, je wilt er van af zijn, maar je weet niet aan wie je het kunt vertellen.

Of misschien wil je wel dat iemand iets weet, alleen wil je niet dat ze weten dat jij het verteld hebt. Daar hebben wij iets op bedacht.

In de klas kan een zelfgemaakte kluis staan, waarin iedereen anoniem een leugen of een geheim kwijt kan, iets dat je aan niemand durft te vertellen, maar dat je toch kwijt moet. Iets wat alleen de meester of juffrouw mag weten en ook alleen door de juffrouw of meester gelezen mag worden. De kluis kan een permanente plek in de klas krijgen. Zo kun je toch je geheim kwijt.

